

Rivieren en uiterwaarden

Foto: Rode Koekoekshommel
© Wijnand van Buuren

In het begin van de vorige eeuw kwam de rode koekoekshommel algemeen voor, maar nu is ze zeldzaam en bedreigd. De soort wordt meestal waargenomen in de buurt van rivieren. Ze parasiteren op andere soorten hommels, zoals de akkerhommel of stenhommel.

De rivieren en uiterwaarden zijn waterrijke overgangsgebieden met oeverwallen, kwelzones, dijken, ruigten en graslanden. Het wordt agrarisch intensief gebruikt. Er is veel variatie in hoog en laag, nat en droog. Kenmerkende kleine landschapselementen zijn houtwallen, knotbomen, hoogstamfruitboomgarden, struweelhagen en houtkades (zie ook per landschapselement).

In de natuurgebieden gaat het goed met de wilde bijen populaties door het diverse aanbod aan planten en bomen. In de graslanden en de overgangsgebieden zijn echter maatregelen nodig. Daar moet het aanbod aan voedsel en nestgelegenheid versterkt worden.

MEER VOEDSEL:

- Om de lokale kruiden en planten te laten ontplooiën is bij-vriendelijk maaibeleid (zie 'Maaibeleid') noodzakelijk. Het inzaaien van inheemse, meerjarige bijenmengsels is ook een optie. Denk er wel aan dat de planten en kruiden streekeigen moeten zijn en bij het landschap horen. Voorbeelden hiervan zijn rode klaver, gewone smeerwortel, beemdkroon, gewone berenklauw, akker-, knikkende-, krul-, kruisdistel, rolklaver, gele composieten, de klokjesfamilie, kruisbloemen, ereprijs, haagwinde, koninginnenkruid, rivierkruiskruid, fluitenkruid, moerasandoorn, grote wederik, grote kattenstaart, (wilde) reseda, wouw, boerenwormkruid, fluitenkruid, gewoon biggenkruid, knoopkruid en Jakob kruiskruid.
- Agrarische percelen kunnen voor bijen betekenis krijgen door plekken te creëren met inheemse kruiden en planten.
- Voor meer informatie zie 'Waardevolle planten'.

MEER NESTGELEGENHEID:

- Zorg voor dood hout. Laat waar mogelijk een deel van dode stammen staan en leg merg houdende takken (verticaal of horizontaal) en holle stengels (gebundeld en/of met één zijde dicht gemaakt) in de beplanting. Laat het in de winter staan. Zorg dat het hout droog blijft en het liefst in de zon (minimaal 6 uur).
- Creëer extra nestgelegenheid voor bijen door zandige open plekken te maken, liefst in de zon (minimaal 6 uur) of het plaatsen van bijenhotels.
- Dijken bieden mogelijkheden voor de wilde bij: hommels nestelen bijvoorbeeld in dijken, met name aan de zuidkant door het zonnige microklimaat. Wanneer deze elementen bij-vriendelijk gemaaid worden (zie bijlage 'Maaibeleid') geef je de lokale plantensoorten de mogelijkheid om te bloeien. Eventueel is het inzaaien van een interessante bloemenmix ook een optie. Vroeger waren dijkentaluds rijk aan plantensoorten, maar door aanpassingen in het beheer zijn deze graslanden steeds armer geworden.
- Creëer extra nestgelegenheid door zomen te maken, het liefst naar het zuiden gericht. Geleidelijke overgangen tussen wel en niet beheerde terreinen zijn belangrijk. Vermijd hierbij rechte lijnen en strakke lijnen zodat er luwten en tegen de wind beschermde 'uitsparingen' ontstaan. Dit biedt voldoende warmte, nestelmogelijkheden in stengels en dood hout en groter voedselaanbod. Door in de luwten te zorgen voor losse grond geef je bodemnestelaars ook een kans.
- Voor meer informatie zie 'Nestgelegenheid'.